

לשוננו לעם

עורכים: ע' איתן ומ' מדן

כרך כ, תשכ"ט

האקדמיה ללשון העברית
מוגן בזכויות יוצרים

לשוננו לעם

עורכים: ע' איתן ומ' מדן

כרך כ, תשכ"ט

האקדמיה ללשון העברית
מוגן בזכויות יוצרים

החדשה גם היא נחות, ללא מראה־מקום מדויק, כמלה מחודשת; אך נראה לי, כי אין הצורה הזאת רווחת כלל, ומכל מקום לא דחקה את אנחה). והוא הדין בשאר שמות הפעולה, שהוספתי לעיל.

רשימת הפעלים, אשר ערכתי במאמרי ב"לשוננו לעם", כוללת בין השאר גם הדוגמאות חתך — חיתוך, נשא (אישה) — נישואין, עסק — עיסוק, שלא תמיד נגזר שם־הפעולה מאותו הבניין, שהפועל משמש בו.

מסקנתנו היא אפוא: יש חריגים רבים לכלל, אשר ביקש מר איגרת לקבוע. והחריגים כה רבים, שאין לתבוע באורח כוללני להימנע מגזירת שמות־פעולה כאלה. הלשון למעשה לא קיבלה את הכלל הזה.

מ"מ

שירת אוגרית במהדורה עברית

משהתחילו כתבי אוגרית להתגלות לפני כארבעים שנה, נתעשר מדע המקרא ומדע לשונות שם עושר רב בשל שפע ההקבלות הספרותיות והססגוניות שבין מליצת המקרא לבין מליצת השירה האוגריתית ובשל החומר החשוב מבחינת אוצר המלים ומבחינת הצורה הדקדוקית של לשון שמית שלא נודעה עד כה. חכמים רבים, עבריים ולועזיים, העשירו את המחקר הרבה בתחומים אלה. סתומות רבות בלשון המקרא התחילו להתפרש פירוש חדש, וחדות דקדוקיות התחילו אף הן לזכות בפתרונים חדשים.

הראשונים שפרסמו טקסטים אוגריתיים במהדורות עבריות היו ח"א גינזברג ומ"ד קאסוטו. אולם היו אלה רק טקסטים מועטים, בשנים הראשונות לענף מחקר חדש זה. הגדיל לעשות פרופ' כורש ה' גורדון, שהוציא מהדורות מלאות של כתבי אוגרית בתעתיק באותיות לטיניות ועם תרגום וביאור באנגלית.

כעת זכו כתבים שמיים קדומים אלה למהדורה עברית שלמה של החלק השירי-האפי שלהם*, מהדורה שנעשתה בידי חוקר מומחה לדבר, פרופ' צבי רין ממכלת פנסילבניה, וסייעה על ידו רעיתו, ד"ר שפרה רין.

שני חידושים חשובים במהדורה זו:

א. הטקסטים מועתקים באותיות העבריות שלנו, וכל הפירוש והדיון המדעי נתון בלשוננו.

ב. במקום תרגום בא מה שהמהדיר מכנה "שכתיב", היינו טור המביא את הדברים כלשונם בשינוי כתב וכתיב, היינו תוספת אמות הקריאה הרגילות בלשוננו; מעתק ההגאים השמיים שבאוגריתית למקביליהם בלשוננו לפי הלוח הקבוע, כגון במקום ד' — ז, במקום ת' — ש, במקום צ' — צ וכיו"ב; החלפת צורות דקדוקיות אוגריתיות במקבילותיהן שבלשוננו, כגון במקום "שפעל" — הפעיל וכד'. "השכתיב ישווה אפוא ככל מידת האפשר לתעתיק המקור, השכתוב הקל אינו בא אלא כדי למצוא את שביל הזהב בין שימור הנוסח הקדמון כמו

* עלילות האלים, כל שירות אוגרית, מתועתקות, משוכתבות ומפורשות בידי צבי רין... בהשתתפות שפרה רין; החברה לחקר המקרא בישראל ע"י ענבל ירושלים. 460 + LI עמ'.

שהוא לבין התביעה לעשותו קריא יותר לקורא בן ימינו". ע"י כך הוא מבליט את הצד השווה ואת ההבדל כאחד בין שתי הלשונות, ששתיהן בנות משפחת לשונית אחת, שנפרדו ע"י המצתקים הפונטיים והמורפולוגיים זו מזו. הקורא נשכר מכך הרבה: עי"כ הוא עומד על הגוונים הלשוניים הרבים ועל צורות המליצה והתחביר, והוא מתפלא על המשותף בין הלשונות.

אין כותבן של שורות אלה רוחש חיבה יתרה לעממי כנען הקדומים ולא למיתוס האלילי שלהם, אבל סבור הוא, כי גם מע"ז זו אפשר להוציא מתוק להבנתה של לשוננו ולפירושם של דרכי הביטוי של קדמונינו, בני התקופה שנכתבו בה גם כתבים אלה.

ברכה מיוחדת בפרקי המבוא, המרצים הרצאה ברורה וקצרה את תוכן הכתבים ותולדות גילויים ומחקרם, את יסודות לשון אוגרית ויחסה לשאר הדיאלקטים של "שפת כנען", את המיוחד שבה מבחינת ההגאים והצורות הדקדוקיות, קווים במערכת השם והפועל, שימושן של מלות היחס, יסודות אוצר המלים, קווים בתחביר ורשימה של מטבעות לשון.